Til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

22. september 2026

Sak 202603159 – supplerende opplysninger fra Haukvik Genbank AS før befaring 1. oktober 2026

Haukvik Genbank AS oversender med dette supplerende opplysninger til konsesjonssøknaden og høringsuttalelsene før NVEs befaring. Redegjørelsen er konsentrert om de konkrete spørsmålene som etter vårt syn bør avklares før befaringen. En skriftlig bekreftelse fra Småkraft om eierforholdene og videreføringen av vannavtalen ettersendes så snart den foreligger.

1. Eierforhold, regulering og vannavtale

Opplysningene i konsesjonssøknaden om eierskapet til Haukvik kraftverk er ikke lenger oppdaterte. Haukvik Kraft AS er slettet fra Brønnøysundregistrene, og kraftverket er overført til Småkraft Vekst 2025 AS, som inngår i Småkraft-konsernet. Kraftverksanlegget og tilknyttede rettigheter og forpliktelser ble overført i forbindelse med transaksjonen.

Forholdet mellom kraftverket og Haukvik Genbank AS reguleres gjennom en egen vannavtale. Avtalen fastsetter at Haukvik Genbank AS skal angi det løpende vannbehovet ut fra hensynet til fisken, blant annet basert på biomasse, vanntemperatur, vannkvalitet og oksygennivå. Vannuttaket skal verken være større eller mindre enn det genbankens drift krever, og kraftverkseier skal følge Haukvik Genbank AS' instrukser så langt dette er teknisk og praktisk mulig.

Haukvik Genbank AS mottar ingen inntekter fra kraftproduksjonen, men betaler et fast årlig vederlag til kraftverkseier. Vederlaget reguleres kun i samsvar med konsumprisindeksen og er ikke avhengig av kraftproduksjon eller vannmengde. Haukvik Genbank AS har derfor ingen økonomisk fordel av å øke vannuttaket. Et for stort uttak vil tvert imot kunne redusere forsyningssikkerheten og innebære en betydelig risiko for fiskevelferd og genbankens samfunnsoppdrag.

Det er genbankens faktiske vannbehov som bestemmer hvor mye vann som tas ut av magasinene. Denne vannmengden føres normalt gjennom turbinen før den går videre til genbanken. Kraftverket utnytter dermed vann som uansett må leveres til fisken, og produksjonen tilpasses vannbehovet og magasinsituasjonen – ikke omvendt. Når vannføringen er fastsatt ut fra genbankens behov, må den samme vannmengden uansett passere kraftstasjonen, enten gjennom turbinen eller omløpsventilen. Et krav om å stanse kraftproduksjonen under dagens LRV vil derfor ikke spare vann, men bare medføre tap av fornybar kraftproduksjon og samfunnsøkonomisk verdi.

Genbanken har et kontinuerlig vannbehov gjennom hele året, og kraftverket kan derfor produsere også når magasinene ligger over dagens LRV. Den omsøkte utvidelsen av reguleringsintervallet er imidlertid begrunnet i behovet for økt forsyningssikkerhet under langvarige tørre og varme perioder, ikke i et ønske om å øke det ordinære vannuttaket for kraftproduksjon. Kraftproduksjon er således ikke det som utløser tapping; den følger av at vann må leveres til fisken.

Haukvik Genbank AS har bedt Småkraft om en skriftlig bekreftelse på dagens eierforhold, videreføringen av vannavtalen, genbankens prioritet til vannet og kompensasjonsordningen. Bekreftelsen vil bli ettersendt så snart den foreligger.

2. Tilleggsvolumet og behovet for reserve

I høringsuttalelsen fra grunneiere og brukere ved Oppsalvatnet sammenlignes det omsøkte tilleggsvolumet på 1,55 mill. m³ med et beregnet udekket behov på 356 600 m³, og det anføres at tilleggsvolumet er 4,3 ganger større enn det dokumenterte behovet. Sammenligningen bygger etter vårt syn på en uriktig forutsetning. De 356 600 m³ er resultatet av ett simulert, representativt tørt år med et gjennomsnittlig tilsig på 0,33 m³/s og et bestemt forløp for temperatur og vannbehov. Tallet er ikke et dimensjonerende maksimum for hvilket reservebehov som kan oppstå.

En forsvarlig reserve må kunne håndtere mer ugunstige kombinasjoner enn det ene beregningsforløpet, blant annet lavere eller mer langvarig tilsig, høyere vanntemperatur og biologisk vannbehov, isforhold, begrensninger ved inntak eller overføring og usikkerhet i vær- og tilsigsprognoser. Forsyningssikkerheten for levende genetisk materiale kan ikke dimensjoneres slik at magasinet akkurat dekker ett beregnet underskudd uten sikkerhetsmargin.

Tilleggsvolumet er derfor en beredskapsreserve, ikke et forventet årlig uttak eller en ny ordinær driftsgrense. Den nye delen av reguleringsintervallet skal bare benyttes når utviklingen i vannstand, forventet tilsig og genbankens dokumenterte vannbehov tilsier at dette er nødvendig. Det oppgitte energiinnholdet i hele tilleggsvolumet er heller ikke det samme som en forventet årlig produksjonsøkning. I år der den nye reguleringssonen ikke tas i bruk, vil den ikke gi noen slik produksjonseffekt. Reserven er søkt for å styrke forsyningssikkerheten, ikke som et fritt volum for kraftproduksjon eller en udefinert framtidig utvidelse av driften.

3. Teknisk løsning for tapping av Skittenholvatnet

I høringsuttalelsen sammenlignes hevertkapasiteten i PE-ledningen, anslått til 13–15 l/s, direkte med genbankens samlede sommerbehov på 400–600 l/s. Dette er ikke sammenlignbare størrelser. Ledningen fra Skittenholvatnet vil kunne overføre vann til Oppsalvatnet, som er inntaksmagasin og samtidig har eget magasinvolum og eget tilsig. Ledningen skal derfor supplere den samlede vannbalansen over tid, ikke alene levere hele genbankens øyeblikkelige vannbehov.

Ved vannstander under terskelnivået ved Litløyvatnet kan vann fra Skittenholvatnet ikke overføres til Oppsalvatnet ved fri avrenning alene. Den eksisterende PE250-ledningen planlegges derfor forlenget og tilrettelagt for pumping. Dersom de hydrauliske beregningene viser at dette er nødvendig, vil større ledningsdimensjon og/eller én eller flere pumper inngå i den endelige løsningen.

Hevertfunksjonen kan benyttes så lenge tilgjengelig fall gir tilstrekkelig vannføring. Ved lavere vannstander og kritisk magasinstatus skal overføringen sikres med en teknisk løsning som er dimensjonert for nødvendig kapasitet. Pumpingen skal kunne startes før situasjonen blir kritisk, basert på registrert vannstand, forventet tilsig og genbankens forventede vannbehov.

Endelig kapasitet, løftehøyde, effektbehov, ledningsdimensjon, tilkoblingsløsning og nødvendig redundans fastlegges gjennom hydraulisk detaljprosjektering. Løsningen skal dimensjoneres slik at overføringen, sammen med tilgjengelig magasinvolum og tilsig til Oppsalvatnet, gir tilstrekkelig vannforsyning i kritiske perioder. Teknisk løsning og driftsopplegg dokumenteres overfor NVE før den nye delen av reguleringsintervallet i Skittenholvatnet tas i bruk. Overføringen skal måles eller beregnes, loggføres og stanses ved fastsatt LRV.

4. Når den utvidede reguleringssonen tas i bruk

Behov for tapping under dagens LRV vil foreligge når registrert vannstand og utviklingen i magasinene, sammenholdt med forventet tilsig og genbankens forventede vannbehov, viser at forsyningssikkerheten ellers kan bli utilstrekkelig. Vurderingen vil blant annet bygge på årstid, vanntemperatur, biomasse, oksygenforhold, vær- og tilsigsprognoser, isforhold og praktisk overføringskapasitet fra Skittenholvatnet. Beslutning om å ta den nye reguleringssonen i bruk skal loggføres.

Ved vesentlig nedtapping under dagens LRV vil eksponerte deler av strandsonen følges opp visuelt, med særlig oppmerksomhet på nye utglidninger eller uventet erosjon. Observasjonene dokumenteres i driftsloggen og gjøres tilgjengelige for NVE ved behov. Oppfølgingen gjelder virkninger som kan knyttes til den aktuelle nedtappingen, og innebærer ikke en generell overtakelse av ansvar for naturlige eller tidligere etablerte forhold i strandsonen.

Berørte grunneiere varsles per e-post så langt det er praktisk mulig når den nye reguleringssonen tas i bruk, og særlig dersom nedtappingen forventes å bli vesentlig eller langvarig. Hensynet til fiskevelferd og forsyningssikkerhet kan i en akutt situasjon gjøre det nødvendig å iverksette tiltak før varsling er gjennomført. Det legges derfor ikke opp til at forhåndsvarsling eller særskilt rapportering etter enhver mindre nivåendring skal være et absolutt vilkår for manøvreringen.

5. Biologiske vurderinger og minstevannføring

Bioreg Natur og Miljø AS har vurdert Heim kommunes merknader om minstevannføring, pelagisk vanninntak og behovet for ytterligere vannmiljøundersøkelser. Uttalelsen av 22. august 2026 følger vedlagt.

Bioreg legger til grunn at minstevannføring isolert sett kunne hatt positive virkninger for deler av vannmiljøet i Spjøta og Innerelva. Dette må imidlertid veies mot risikoen for spredning av signalkreps og krepsepest fra magasinene. Signalkreps med krepsepest er påvist i både Oppsalvatnet og Skittenholvatnet, mens signalkreps ikke ble påvist i Spjøta og Fjelna ved undersøkelsene som lå til grunn for NVEs vurdering i 2019.

Et pelagisk vanninntak kan redusere risikoen for at individer av signalkreps følger med vannet, men utgjør ikke nødvendigvis en barriere mot krepsepest. Smittestoffets zoosporer kan transporteres med selve vannmassene. En kontinuerlig minstevannføring vil dermed etablere en permanent hydraulisk forbindelse fra infiserte magasiner til nedenforliggende deler av vassdraget, med potensielt irreversible konsekvenser.

På denne bakgrunnen mener Bioreg at den tidligere vurderingen om fortsatt fritak fra minstevannføring står ved lag. Dersom NVE mener spørsmålet bør utredes videre, anbefales

det at Veterinærinstituttet eller en annen relevant faginstans vurderer en konkret teknisk løsning og den tilhørende smitterisikoen.

Bioreg vurderer videre at generelle vannkjemiske prøver i begrenset grad vil belyse konsekvensene av en større reguleringssone. Dersom NVE mener det foreligger konkrete kunnskapsmangler, bør eventuelle undersøkelser målrettes mot de biologiske kvalitetselementene som kan bli påvirket, eksempelvis littoralsone, vannvegetasjon, bunndyr eller miljø-DNA knyttet til signalkreps og krepsepest.

6. Mattilsynets høringsuttalelse

Haukvik Genbank AS' vannforsyning er registrert hos Mattilsynet som et lite vannforsyningssystem. Registreringen ble oppdatert 11. september 2026 under saksnummer 2026/244679.

Systemet har i dag to abonnenter: Haukvik Genbank AS og én fritidsbolig. Ingen fastboende personer forsynes av systemet. Ved genbanken arbeider det åtte fast ansatte. Det registrerte vannforsyningssystemet for drikke- og sanitærvann er dimensjonert for 2 m³ per døgn. Dette tallet omfatter ikke genbankens vesentlig større forbruk av prosessvann til fisk.

Vannet hentes fra Oppsalvatnet og føres via rørgaten og kraftverket til genbanken. Vannet som benyttes i administrasjonsbygget, behandles gjennom mekanisk filtrering og UV-bestråling. Fritidsboligen mottar ubehandlet råvann og er selv ansvarlig for nødvendig behandling og kontroll av vannkvaliteten. Dette ble opplyst og avtalt muntlig før tilkoblingen, og forholdet formaliseres nå i en skriftlig avtale.

Den omsøkte reguleringen innebærer ingen økning i forbruket av drikke- eller sanitærvann og medfører ingen endring av råvannskilde, inntaksløsning, vannbehandling eller antall abonnenter. Haukvik Genbank AS er ikke kjent med andre direkte uttak av overflatevann fra Oppsalvatnet eller Skittenholvatnet til drikkevannsformål.

Det er imidlertid registrert to separate grunnvannsbrønner for fritidsboliger innenfor nedbørsfeltet. Fjellbrønn nr. 128638 ved Oppsalvatnet er 72 meter dyp og boret fra terreng på om lag kote 351. Fjellbrønn nr. 128620 ved Skittenholvatnet er 120 meter dyp og boret fra terreng på om lag kote 447. Begge brønnene er boret i fjell og er uavhengige av Haukvik Genbank AS' vannforsyningssystem.

På bakgrunn av brønnenes dybde, plassering og høyde i forhold til magasinene vurderes det som lite sannsynlig at den omsøkte senkingen av LRV med henholdsvis 1 meter i Oppsalvatnet og 2 meter i Skittenholvatnet vil påvirke brønnenes kapasitet eller vannkvalitet i nevneverdig grad. Den eventuelle hydrauliske forbindelsen mellom magasinene og grunnvannet i fjellet er imidlertid ikke særskilt undersøkt.

På bakgrunn av tiltakets begrensede omfang og at den eksisterende drikkevannsforsyningen ikke endres, vurderer Haukvik Genbank AS at det ikke er behov for en egen omfattende utredning av drikkevann eller grunnvann. Dersom NVE eller Mattilsynet etter denne redegjørelsen vurderer at det foreligger et konkret utredningsbehov, vil Haukvik Genbank AS innhente en målrettet hydrogeologisk vurdering.

7. Strandsonen og badeplassen ved Oppsalvatnet

Høringsuttalelsen fra grunneiere og brukere ved Oppsalvatnet gjelder både påståtte historiske virkninger av tidligere regulering og mulige framtidige virkninger av den omsøkte senkingen.

Disse spørsmålene bør holdes atskilt. Søknaden innebærer ingen heving av HRV. Den mulige nye virkningen er at et ytterligere belte i strandsonen kan bli midlertidig eksponert i perioder der vannstanden må senkes under dagens LRV. Dette kan påvirke bruken av badeplassen mens vannstanden er lav, og området bør derfor gjennomgås særskilt under befaringen.

Ved den tidligere konsesjonsbehandlingen ble det etter det Haukvik Genbank AS kjenner til fremlagt flyfoto fra 1962 og 2010 som viste at strandlinjen var tilnærmet uforandret. Haukvik Genbank AS vil søke å fremskaffe dette materialet og om mulig supplere med nyere fly- eller satellittbilder. For at en slik sammenligning skal ha bevisverdi, må bildene så langt mulig vurderes opp mot kjent vannstand, årstid og vegetasjonsforhold.

Haukvik Genbank AS er åpen for dialog om praktiske forhold ved badeplassen. Det foreligger imidlertid ikke på nåværende grunnlag tilstrekkelig dokumentasjon for å konkludere med at dagens tilstand skyldes reguleringen, eller for å fastsette et konkret istandsettingstiltak som konsesjonsvilkår. Befaringen vil gi et bedre grunnlag for å vurdere behovet for eventuell ytterligere dokumentasjon.

8. Arbeider ved dammen i Oppsalvatnet

I høringsuttalelsen fra grunneiere og brukere ved Oppsalvatnet legges det til grunn at dammen skal oppgraderes, og at anleggsmaskiner derfor uansett skal inn i området forbi badeplassen. Dette er ikke en riktig beskrivelse av det omsøkte tiltaket.

Som beskrevet i konsesjonssøknaden ble dammen ved Oppsalvatnet ved tilsyn i 2023 vurdert å være i god teknisk stand. Det registrerte vedlikeholdsbehovet er begrenset til rydding av vegetasjon på damkrona og utskifting av ett knekt bord i overløpsseksjonen. Det er ikke planlagt større anleggsarbeider, masseflytting, terrenginngrep eller etablering av ny anleggsvei ved dammen.

Det foreligger derfor ingen planlagt anleggsaktivitet som innebærer at større maskiner uansett skal transporteres forbi badeplassen, slik det hevdes i høringsuttalelsen. Dersom senere tilsyn skulle avdekke behov for mer omfattende arbeider, må dette planlegges og behandles særskilt etter gjeldende krav.

9. Påstått kulturminne ved Skittenholvatnet

I høringsuttalelsen fra Grønset er det vist til en eldre setersti på sørvestsiden av Skittenholvatnet, som omtales som et kulturminne. Haukvik Genbank AS har undersøkt tilgjengelige offentlige kulturminnedata, men har ikke funnet stien registrert som kulturminne. Det er heller ikke fremlagt dokumentasjon som viser at stien er fredet eller har annen formell kulturminnestatus.

At stien ikke finnes i offentlige registre, utelukker ikke at den kan ha lokalhistorisk verdi eller være et hittil uregistrert kulturminne. For at forholdet skal kunne vurderes nærmere, bør det fremlegges kartfesting og eventuell dokumentasjon om stiens alder, historiske bruk og kulturminnefaglige status. Stien kan også påvises og gjennomgås under NVEs befaring.

Haukvik Genbank AS har heller ikke funnet skriftlig dokumentasjon på den påståtte tidligere lovnaden om å reparere stien. Et eventuelt spørsmål om praktisk tilrettelegging eller utbedring kan drøftes med grunneieren, men det foreligger etter vår vurdering ikke grunnlag for å behandle dette som et dokumentert kulturminnetiltak eller som vilkår for konsesjonen.

10. Videre oppfølging

Haukvik Genbank AS ber om at opplysningene ovenfor tas inn i beslutningsgrunnlaget. Den varslede bekreftelsen fra Småkraft ettersendes når den foreligger. Forholdene ved badeplassen, strandsonene og den omtalte stien kan gjennomgås nærmere under befaringen 1. oktober 2026.

Med vennlig hilsen

Haukvik Genbank AS

Vedlegg

– Bioreg Natur og Miljø AS: «Kommentar til høyringsfråsegn frå Heim kommune – Haukvik Genbank», 22. august 2026

– Kvittering for oppdatering av lite vannforsyningssystem hos Mattilsynet, 11. september 2026, saksnummer 2026/244679

– NGU-faktaark for fjellbrønn nr. 128638 ved Oppsalvatnet

– NGU-faktaark for fjellbrønn nr. 128620 ved Skittenholvatnet